

MEDIA VA SUN'IY INTELEKT INTEGRATSIYASINING ILMIY ASOSLARI VA ZAMONAVIY MUAMMOLARI

Muxtoriddinov Muhammadyusuf Temirxon o'g'li

O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti,

Toshkent, O'zbekiston.

E-mail: mmuxtoriddinov@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada media sohasi va sun'iy intellekt texnologiyalarining integratsiyasi, uning ilmiy-nazariy asoslari hamda zamonaviy rivojlanish tendensiyalari tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida sun'iy intellektning media kontent ishlab chiqarish, tahrirlash, tarqatish va auditoriya bilan o'zaro aloqani optimallashtirishdagi roli o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, media va sun'iy intellekt integratsiyasi axborot samaradorligini oshirgan holda, etik, huquqiy va kasbiy muammolarni ham yuzaga keltirmoqda.

Kalit so'zlar: media, sun'iy intellekt, raqamli jurnalistika, algoritmlar, axborot texnologiyalari.

Аннотация: В статье анализируются научные основы и современные проблемы интеграции средств массовой информации и технологий искусственного интеллекта. Рассматривается роль искусственного интеллекта в создании, обработке и распространении медиаконтента, а также во взаимодействии с аудиторией. Результаты исследования показывают, что интеграция ИИ в медиа повышает эффективность информационных процессов, но одновременно порождает этические, правовые и профессиональные вызовы.

Ключевые слова: медиа, искусственный интеллект, цифровая журналистика, алгоритмы, информационные технологии.

Abstract: This article examines the scientific foundations and contemporary challenges of media and artificial intelligence integration. The study explores the role of artificial intelligence in media content creation, editing, distribution, and audience engagement. The findings indicate that while AI integration enhances media efficiency, it also raises ethical, legal, and professional concerns that require systematic regulation.

Keywords: media, artificial intelligence, digital journalism, algorithms, information technologies.

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarning jadal sur'atlarda rivojlanishi media tizimlarining tarkibiy va funksional jihatdan tubdan yangilanishiga olib kelmoqda. An'anaviy axborot ishlab chiqarish va tarqatish mexanizmlari asta-sekin raqamli platformalar, avtomatlashtirilgan tizimlar hamda intellektual algoritmlar bilan almashib bormoqda. Ushbu jarayonda sun'iy intellekt texnologiyalari media sohasida axborotni yaratish, tahlil qilish va auditoriyaga yetkazish usullarini qayta shakllantiruvchi strategik omil sifatida maydonga chiqmoqda. Zamonaviy media muhiti yuqori tezlikda yangilanadigan axborot oqimi, katta hajmdagi ma'lumotlarni

qayta ishlash imkoniyatlari hamda foydalanuvchi xatti-harakatlarini tahlil qilishga asoslangan algoritmik boshqaruv bilan tavsiflanadi. Sun'iy intellekt asosida ishlovchi tizimlar kontentni avtomatik yaratish va tahrirlash, yangiliklarni saralash, auditoriya ehtiyojlariga mos shaxsiylashtirilgan axborotni taqdim etish imkonini bermoqda. Natijada jurnalistika amaliyotida vaqt va resurslar tejaliib, axborot yetkazish samaradorligi sezilarli darajada oshmoqda.

Biroq media va sun'iy intellekt integratsiyasi faqat ijobiy texnologik yutuqlar bilan cheklanib qolmaydi. Algoritmning axborot oqimini boshqarishdagi roli ortib borar ekan, axborotning xolisligi, ishonchliligi va ijtimoiy mas'uliyati bilan bog'liq muammolar ham dolzarblashmoqda. Xususan, noto'g'ri yoki manipulyativ axborot tarqalishi, sun'iy ravishda shakllantirilgan kontentlar, shuningdek, deepfake texnologiyalarining kengayishi media makonida ishonch inqirozini yuzaga keltirishi mumkin. Shu bilan birga, sun'iy intellekt asosida ishlovchi tizimlar jurnalist kasbining mazmuni va professional mas'uliyatiga ham yangi talablar qo'yimoqda. Axborot yaratish jarayonida inson va algoritm o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik kuchayib, jurnalistning roli ijodiy va tahliliy faoliyatga yo'naltirilmoqda. Bu esa media xodimlaridan yuqori darajadagi raqamli savodxonlik, texnologik bilim va etik mas'uliyatni talab etadi.

Mazkur sharoitda media va sun'iy intellekt integratsiyasining ilmiy asoslarini tizimli ravishda o'rganish, uning ijtimoiy, huquqiy va axloqiy oqibatlarini baholash dolzarb ilmiy vazifa hisoblanadi. Media sohasida sun'iy intellekt texnologiyalarini samarali va mas'uliyatli qo'llash mexanizmlarini ishlab chiqish, axborot xavfsizligini ta'minlash hamda auditoriya ishonchini mustahkamlash ushbu tadqiqotning muhim yo'nalishlaridan biridir. Mazkur tadqiqot media sohasida sun'iy intellekt texnologiyalarining integratsiyasi bilan bog'liq jarayonlarni ilmiy asosda o'rganishga qaratilgan bo'lib, kompleks metodologik yondashuv asosida amalga oshirildi. Tadqiqotning axborot bazasini shakllantirish jarayonida so'nggi yillarda chop etilgan mahalliy va xorijiy ilmiy maqolalar, monografiyalar, shuningdek, xalqaro tashkilotlar va tadqiqot markazlari tomonidan tayyorlangan tahliliy hisobotlar asosiy manba sifatida tanlab olindi. Ushbu manbalar media va sun'iy intellekt o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikning nazariy va amaliy jihatlarini yoritib berishi bilan ahamiyatlidir.

Tadqiqot metodologiyasi doirasida birinchi navbatda nazariy tahlil usulidan foydalanildi. Ushbu usul orqali media transformatsiyasi va sun'iy intellekt rivoji bilan bog'liq asosiy ilmiy konsepsiyalar, yondashuvlar va tushunchalar tizimlashtirildi. Media va raqamli texnologiyalar integratsiyasiga oid mavjud ilmiy qarashlar tahlil qilinib, ularning o'xshash va farqli jihatlari aniqlandi. Keyingi bosqichda taqqoslash metodi qo'llanilib, turli media tizimlarida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish tajribalari solishtirildi. Xususan, avtomatlashtirilgan jurnalistika, algoritmik kontent tavsiyasi va auditoriya xatti-harakatlarini tahlil qilishda qo'llanilayotgan texnologik yechimlar qiyosiy tahlil qilindi. Bu yondashuv sun'iy intellekt integratsiyasining media samaradorligiga ta'sirini aniqlash imkonini berdi.

Shuningdek, tadqiqotda umumlashtirish va mantiqiy tahlil usullari qo'llanildi. Umumlashtirish orqali o'rganilgan ilmiy manbalar asosida asosiy xulosalar

shakllantirildi hamda media va sun'iy intellekt integratsiyasining umumiy tendensiyalari belgilandi. Mantiqiy tahlil yordamida esa aniqlangan faktlar va nazariy xulosalar o'rtasidagi sabab-oqibat munosabatlari asoslab berildi. Amaliy jihatdan tadqiqotda sun'iy intellekt asosida ishlovchi media texnologiyalarining muhim yo'nalishlari alohida o'rganildi. Jumladan, avtomatik matn yaratish tizimlari, kontent tavsiya algoritmlari, auditoriya xatti-harakatlarini prognozlash va tahlil qilish vositalari hamda vizual materiallar generatsiyasi bilan bog'liq texnologiyalar tahlil qilindi. Ushbu texnologiyalar media kontent ishlab chiqarish jarayonini optimallashtirishdagi roli va samaradorligi nuqtayi nazaridan baholandi.

Tadqiqot natijalarini baholashda media tizimlarining transformatsiya darajasi, axborot ishlab chiqarish jarayonlarining avtomatlashtirish darajasi, auditoriya bilan o'zaro aloqaning sifat ko'rsatkichlari hamda yuzaga kelayotgan etik va huquqiy muammolar asosiy mezonlar sifatida belgilandi. Mazkur metodologik yondashuv media va sun'iy intellekt integratsiyasining hozirgi holatini aniqlash, uning istiqbollari baholash hamda mavjud muammolarni tizimli ravishda tahlil qilish imkonini berdi. O'tkazilgan tadqiqot natijalari sun'iy intellekt texnologiyalarining media sohasiga joriy etilishi axborot ishlab chiqarish va tarqatish jarayonlarida muhim sifat o'zgarishlarini yuzaga keltirganini ko'rsatdi. Xususan, avtomatlashtirilgan algoritmlar asosida ishlovchi tizimlar yordamida yangiliklarni tezkor yig'ish, saralash va tahrirlash imkoniyatlari kengaydi. Bu esa axborotni real vaqt rejimida qayta ishlash, yangiliklar oqimini tizimlashtirish hamda auditoriyaga tez va moslashuvchan tarzda yetkazish imkonini bermoqda. Natijada media tashkilotlarining operativligi oshib, inson omiliga bog'liq vaqt va resurs sarfi sezilarli darajada qisqarmoqda.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, sun'iy intellekt asosida ishlovchi kontent tavsiya tizimlari auditoriya xatti-harakatlarini tahlil qilish orqali foydalanuvchilarga qiziqishlariga mos axborotni taqdim etishda yuqori samaradorlik ko'rsatmoqda. Bu holat media mahsulotlarining qamrovini kengaytirish va auditoriya bilan o'zaro aloqani mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, avtomatik matn yaratish va vizual materiallar generatsiyasi texnologiyalari media kontent ishlab chiqarish jarayonlarini yanada tezkor va moslashuvchan qilish imkonini bermoqda. Biroq, olingan natijalar sun'iy intellekt texnologiyalarining media sohasida qo'llanilishi bilan bog'liq muayyan muammolar va cheklovlar mavjudligini ham ko'rsatdi. Xususan, algoritmik tizimlarning xolisligi masalasi dolzarb muammo sifatida namoyon bo'lmoqda. Sun'iy intellekt modellarining ishlashi ularga kiritilgan ma'lumotlar sifatiga bevosita bog'liq bo'lib, noto'g'ri yoki beryoqlama ma'lumotlar asosida shakllangan algoritmlar axborotda muayyan tarafkashlikni yuzaga keltirishi mumkin. Bu esa media makonida axborot muvozanatining buzilishiga olib kelishi ehtimolini oshiradi.

Shuningdek, noto'g'ri axborot va soxta kontentlarning tarqalish xavfi ham ortib bormoqda. Ayniqsa, deepfake texnologiyalarining rivojlanishi media muhitida vizual va audiovizual materiallarning ishonchliligini shubha ostiga qo'yimoqda. Bunday texnologiyalar noto'g'ri maqsadlarda qo'llanilganda, jamoatchilik fikrini manipulyatsiya qilish va ijtimoiy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatish xavfini yuzaga keltiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, media sohasida sun'iy intellektdan

foydalanish jarayonida axborot xavfsizligi va ishonchliligini ta'minlash masalalariga alohida e'tibor qaratilishi lozim.

Bundan tashqari, sun'iy intellektning joriy etilishi jurnalist kasbining mazmuni va funksional rolini ham o'zgartirmoqda. Avtomatlashtirilgan tizimlar axborotni yig'ish va dastlabki qayta ishlash vazifalarini bajarib borayotgan bir paytda, jurnalistning roli tahliliy, ijodiy va tekshiruv faoliyatiga yo'naltirilmoqda. Bu holat media xodimlaridan yangi kompetensiyalarni, jumladan, raqamli savodxonlik, texnologik tushunchalar va etik mas'uliyatni talab etadi. Shu nuqtai nazardan, tadqiqot natijalari media va sun'iy intellekt integratsiyasini faqat texnologik innovatsiya sifatida emas, balki murakkab ijtimoiy jarayon sifatida ko'rib chiqish zarurligini ko'rsatadi. Sun'iy intellektning media makonida nazoratsiz va tizimsiz qo'llanilishi auditoriya ishonchining pasayishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli texnologik rivoj bilan bir qatorda axloqiy me'yorlarni shakllantirish, normativ-huquqiy mexanizmlarni mustahkamlash hamda media sohasida mas'uliyatli yondashuvni ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi.

O'tkazilgan tadqiqot natijalari media va sun'iy intellekt integratsiyasi bugungi kunda zamonaviy axborot jamiyatining ajralmas va muhim tarkibiy qismiga aylanib borayotganini yaqqol ko'rsatdi. Sun'iy intellekt texnologiyalarining media sohasiga joriy etilishi axborot ishlab chiqarish, qayta ishlash va tarqatish jarayonlarida samaradorlikni sezilarli darajada oshirib, media faoliyatining tezkorligi va moslashuvchanligini ta'minlamoqda. Shu bilan birga, avtomatlashtirilgan tizimlar asosida shakllanayotgan media muhiti axborot sifati, aniqligi va ishonchliligiga bo'lgan talablarni yanada kuchaytirmoqda. Tadqiqot davomida aniqlanganidek, media va sun'iy intellekt integratsiyasi axborot oqimlarini boshqarish, auditoriya bilan o'zaro aloqani mustahkamlash hamda media mahsulotlarini shaxsiylashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu holat media tashkilotlarining raqobatbardoshligini oshirish bilan birga, axborot iste'moli madaniyatining yangi shakllarini yuzaga keltirmoqda. Biroq, sun'iy intellekt texnologiyalarining jadal rivojlanishi bilan bir qatorda, ularni qo'llashda mas'uliyatli yondashuvning yo'qligi axborot xavfsizligi, etik me'yorlar va jamoatchilik ishonchi bilan bog'liq muammolarni kuchaytirishi mumkin.

Shu nuqtai nazardan, kelgusida sun'iy intellekt texnologiyalarini media sohasida izchil va nazorat ostida joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, axborot sohasida sun'iy intellektidan foydalanishning aniq qoidalarini belgilash hamda etik me'yorlarni ishlab chiqish ustuvor vazifalardan biri bo'lishi lozim. Shuningdek, jurnalistlar va media mutaxassislarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish, ularni zamonaviy texnologiyalar bilan ishlashga tayyorlash media sifatini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Umuman olganda, media va sun'iy intellekt integratsiyasining ijobiy salohiyatidan to'liq va samarali foydalanish faqat texnologik innovatsiyalarni joriy etish bilangina cheklanmasligi kerak. Ushbu jarayon ilmiy asoslangan yondashuv, huquqiy tartibga solish va jamiyat manfaatlarini hisobga olgan holda amalga oshirilgan taqdirdagina barqaror va ishonchli media muhitini shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mamatjonovich, O. D., Xamidovich, O. M., Ugli, M. K. Z., & Ugli, M. M. T. (2024). THE CONCEPT OF MARKETING AT IT INDUSTRY ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF THE ECONOMY. *Al-Farg'oniy avlodlari*, (2), 242-248.
2. Ho, J., Jain, A., & Abbeel, P. (2020). Denoising diffusion probabilistic models. *Advances in Neural Information Processing Systems*, 33, 6840–6851.
3. Russell, S., & Norvig, P. (2021). *Artificial intelligence: A modern approach* (4th ed.). Pearson.
4. Pavlik, J. V. (2021). Disruption and digital journalism. *Digital Journalism*, 9(4), 1–15.

